

מזמין הסקר:	הציבור באמצעות קמפיין מימון המונים
עורך הסקר:	חגי אלקיים שלם ויונתן לזר תלם
מועד איסוף הנתונים:	יום רביעי, 27.03 עד יום ראשון, 31.03
מספר המתבקשים להשתתף	5,769
מספר המשיבים בפועל	1011
מרווח טעות הדגימה	±3.082%
שיטה סטטיסטית	הסקר בוצע בשיטות סטטיסטיות מוכרות
שיטת הדגימה	דגימת שכבות
אופן ביצוע הסקר	אינטרנטי על גבי פאנל משיבים באמצעות מכון "אייפאנל"

מצ"ב ניתוח הנתונים שהוצג לציבור. בקובץ מצורף לדיווח זה מופיע קובץ התוצאות המלא לשימוש הציבור. אנחנו מזמינים את הציבור לבחון את התוצאות ולבקר את ניתוח הנתונים שלנו בעצמו.

הסקר השקוף של בחירות 2019 – התוצאות **האמנם ש"ס, ישראל ביתנו, כולנו וגשר לא עוברות את אחוז החסימה**

| חגי אלקיים שלם |

בשבועות האחרונים הצלחנו להוציא לפועל את "הסקר השקוף" – פרויקט ראשון מסוגו שנועד להציג לציבור את מאחורי הקלעים של תעשיית הסקרים בישראל. אתם מוזמנים לקרוא עוד על הפרוייקט [בכתבה שפרסמנו כאן](#) [בשהשקנו אותו](#), שבה פירטנו על הסיבות שיצאנו למסע הזה ומה שתכננו למצוא בו. אבל עכשיו בואו נדבר על הדבר המעניין באמת: התוצאות.

התגובה הראשונה של הרבה מתומכי "הסקר השקוף" למראה קובץ הנתונים הגולמי של הסקר הייתה דומה: "מה לעזאזל הולך פה?!". התחושה הזו לא הפתיעה אותנו (יונתן לזר-תלם, שהוביל אותי את המיזם, ואנכי) – כי ידענו שעם הבלגאן של קובץ נתונים חסר פשר, כל סוקר צריך להתמודד.

וכפי שאמרנו בתחילת הדרך: את תיקוני הנתונים שעושים הסוקרים ("מניפולציות", בשפה פחות יפה) – הם חייבים לעשות. היה לנו ברור לנו שאם המדגם מכיל, לדוגמא, יותר מדי מאוכלוסייה מסוימת או פחות מדי מאוכלוסייה אחרת – זו חובה מקצועית ואתית של הסוקר לבצע תיקונים סטטיסטיים שיוודאו שהתוצאה הסופית של משקפת את המציאות.

ולכן, המטרה העיקרית של "הסקר השקוף" היא להראות לכם איך כל התיקונים האלה מתבצעים – להציג בצורה שקופה וחסרת תקדים את התהליך של הכנת סקר, ובכך לעזור בהבנה של הנקודות בהן סקרים יכולים לפספס, מה מסביר את ההבדלים (ואת חוסר ההבדלים) בין הסקרים השונים, ומאיפה יכולות לבוא הפתעות בחירות.

והיום אנחנו מביאים לכם את תוצאות הסקר! אבל בניגוד לסקרים שאתם רואים בכלי תקשורת אחרים, אנחנו נעשה את זה בשלבים: נתקדם במעלה התיקונים הסטטיסטיים אל עבר התוצאות הסופיות – כדי שתוכלו לראות איך זה באמת עובד.

ייעוץ אסטרטגי · סקרים ומחקר · הכשרות · הרצאות

contact@haggai.co.il | haggai.co.il | 052-287-4449

התיקונים שבחרנו לעשות הם לא בהכרח אלה שסוקרים אחרים עושים. לכל סוקר יש את הסודות המקצועיים שלו והשיטות שלו לבצע את התיקונים (הדברים האלה הם מה שהופך סוקר לטוב בעבודתו). ולכן נציג לכם לאורך הדרך לא רק את התיקונים שבחרנו לעשות - אלא גם את אלה שלא עשינו, ונסביר למה. אנחנו מקווים שכשתסיימו לקרוא, תוכלו לסגל לעצמכם דרך קריאה קצת שונה לסקרים. ואנחנו עוד יותר מקווים שיותר ויותר כלי תקשורת יתחילו להיות שקופים לגבי התיקונים שנעשו לנתונים לפני שהוצגו לציבור.

הערה טכנית חשובה

כל תכנית ניתוח הנתונים שמוצגת כאן נכתבה מראש. כלומר: לא הוספנו או הורדנו ניתוחים בהתאם לתוצאות שראינו, אלא החלטנו מראש על התיקונים הנדרשים ועל התחזיות השונות שנציג, והתוצאות המוצגות למטה הן התוצאה הישירה של הנוסחאות שכתבנו בהתאם להחלטות אלה, ללא כל התערבות או שיקול דעת נוסף.

שלב ראשון: תיקוני מדגם

[אמ;לק: המדגם שלנו שונה מבחינה דמוגרפית מהאוכלוסייה הישראלית, ולפני שמסיקים כל מסקנה מהסקר, חייבים לתקן אותו בהתאם.]

השלב הראשון של ניתוח הנתונים הוא תיקון הייצוגיות של הסקר. למה הכוונה? כבר כשהוצאנו את הסקר, ידענו שהוא לא יהיה לגמרי מייצג. כשמבצעים סקר, חשוב להשיג דגימה גדולה יותר של אוכלוסיות שיש בהן שונות גבוהה, ופחות חשוב להשיג דגימה גדולה של אוכלוסיות שיש בהן שונות נמוכה.

כלומר: אם אנחנו יודעים שהאוכלוסייה החרדית בישראל היא בעלת דפוסי הצבעה די עקביים, ושיש מעט מאד אפשרויות רלוונטיות עבור האוכלוסייה הזו, אז אין לנו צורך לדגום 10% משיבים חרדים כדי להצליח לנבא היטב את ההצבעה של האוכלוסייה הזו. לעומת זאת, האוכלוסייה החילונית בישראל מצביעה להרבה מפלגות קטנות, רובן מסתובבות צמוד לאחוז החסימה, ולכן כדי לשפר את הדיוק יש להגדיל את הדגימה של האוכלוסייה החילונית.

בהתאם, כשהוצאנו את הסקר, ביקשנו שהדגימה בציבור היהודי תכלול 50% חילונים (לעומת 44% באוכלוסייה), 30% מסורתיים (לעומת 22% מסורתיים לא כל כך דתיים ו-13% מסורתיים דתיים), 14% דתיים (לעומת 11% באוכלוסייה), ו-6% חרדים (לעומת 10% באוכלוסייה). בהתאם, היינו צריכים לתקן את הנתונים: להגדיל את משקלם היחסי של החרדים, להקטין את משקלם היחסי של החילונים, וכן הלאה.

האם זה התיקון "הנכון" היחיד? חד משמעית - לא. אנחנו עשינו את התיקון בהתאם לאחוזים באוכלוסייה - ובהחלט אפשר לבצע את החישוב גם לפי האחוזים מבין המצביעים; עוד אפשרויות: ניתן לתקן לפי האחוזים בקרב האוכלוסייה הבוגרת בלבד, מעל גיל 18; אפשר לתקן לפי האחוזים בקרב האוכלוסייה שבאותו טווח הגילאים שמכיל גם הסקר שלנו; ועוד. יש מגוון תיקונים אפשריים, ואנחנו מזמינים כל מי שירצה להתנסות בעצמו בתוצאות הצפויות של הסקר עם תיקונים מעט שונים.

בכל מקרה, אחרי התיקון שערכנו, כך מתפלגים המצביעים - כולל המתלבטים:

כמו שגילינו בעבר, מפלגת המתלבטים היא אחת המפלגות הגדולות בישראל.

מה שברור לנו כבר מהגרף הזה, זה שיש סיכוי סביר שיש לנו בעיית דגימה. למשל, הרשימות הערביות מקבלות בסך הכל פחות מ-5.5% מסך הקולות (בהשוואה ל-10.6% מהקולות בבחירות ב-2015), וישראל ביתנו מקבלת אחוז אפסי מהקולות (0.75%), מה שיכול להעיד על בעיית דגימה בציבור דובר הרוסית (מאד סביר, מכיוון שהסקר נערך בעברית).

מה נעשה עם בעיות הדגימה האלה? יש פה מורכבות לא פשוטה: עם האוכלוסייה הערבית, אנחנו יודעים שיש לנו דגימה משמעותית, אבל יכול להיות שהיא לא מייצגת, ולכן אין לנו מסלול פשוט לתיקון. עם האוכלוסייה דוברת הרוסית, אנחנו בבעיה - לא ברור לנו האם המשיבים שאנחנו יודעים שעלו מברית המועצות - שבהינתן המענה שלהם לסקר אנחנו יודעים שהם דוברי עברית - מייצגים גם את הציבור המשמעותי שדובר רוסית אך אינו דובר גם עברית. כלומר, לא לגמרי ברור לנו שיש פתרון פשוט לתיקון הייצוג, בניגוד למקרה של רמת הדתיות (שם יותר קל לתקן). אנחנו משאירים את השאלה הזו פתוחה לעת עתה, ומזמינים חוקרי נתונים אחרים לנסות לפתור אותה.

שלב שני: אחוז החסימה + ודאות בהצבעה

[אמ;לק: יש אנשים שפחות בטוחים שהם יגיעו להצביע - ובשלב הזה אנחנו נותנים להם משקל נמוך יותר בסקר. וכמובן שגם את אחוז החסימה צריך לשקלל].
בשלב הבא של המודל, אנחנו עושים שני דברים: קודם כל, אנחנו מסירים את המתלבטים מהגרף, כי לצערנו מפלגת "המתלבטים" עדיין לא יכולה לקבל מושבים בכנסת. שנית, אנחנו מפעילים את אחוז החסימה: כל מפלגה שמקבלת פחות מ-3.25% מהקולות מוסרת מסך הקולות, והמנדטים הנותרים מחושבים ללא הקולות שהלכו למפלגה הזו.

[בוקסה: למה גשר וש"ס אף פעם לא עוברות?]

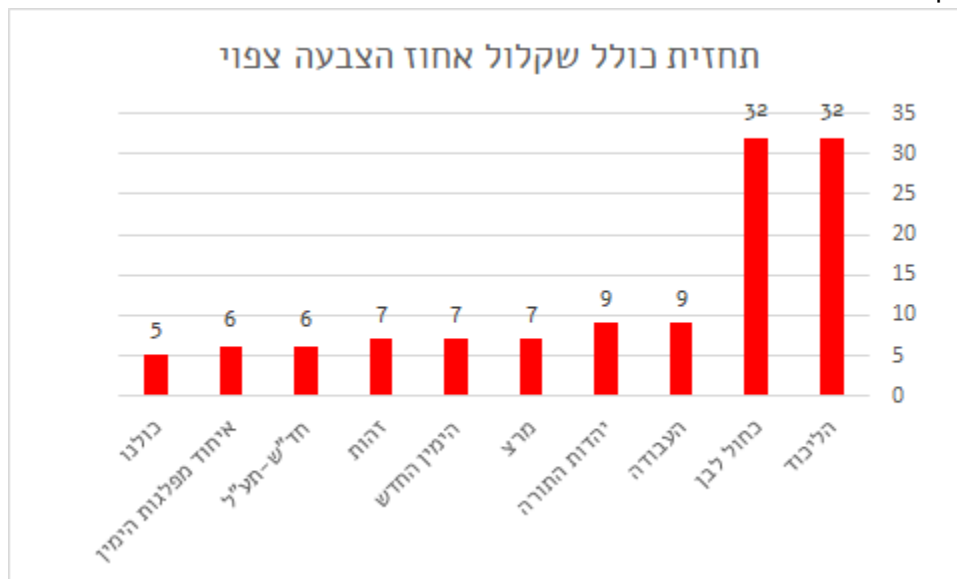
בקצרה: כי גם בפילוח הנתונים הכי מפרגן שיש לנו בסקר, אחרי ש"מחזקים" את ש"ס וגשר באמצעות מצביעים מתלבטים, אנחנו עדיין מוצאים שרוב הסיכויים ששתי המפלגות לא יעברו את אחוז החסימה: 30% סיכוי שגשר תעבור, ו-22.1% שש"ס תעבור. זה לא אומר שהן בהכרח לא יעברו: תמיד יכול להיות שהמדגם שלנו פספס בדיוק

בקהלים הרלוונטיים של המפלגות האלה, או שזו טעות מקרית. אבל לפי הנתונים שיש לנו, אנחנו לא מוצאים שום הצדקה סבירה "להעביר" את ש"ס ואת גשר. זו דוגמה להחלטה שסוקרים צריכים לקבל, וראינו כבר לא מעט סוקרים שמוכנים "להעביר" מפלגות בלי לחלוק איתנו את ההצדקה שלהם להחלטה הזו.

בנוסף, אנחנו מתייחסים גם לנושא של ודאות בהצבעה. כלומר: אנחנו משקללים את העובדה שמצביעים של מפלגות שונות עלולים להצביע באחוזים שונים. כדי לנסות לאמוד את הסיכוי שאדם מסוים יצביע, כללנו בסקר שאלה רלוונטיות: "האם אתה מתכנן להצביע בבחירות הקרובות לכנסת?" כאשר אפשרויות הבחירה הוצגו על טווח (אצביע בוודאות / די בטוח שאצביע / כנראה שאצביע / כנראה שלא אצביע / די בטוח שלא אצביע / בטוח שלא אצביע).

אפשר להתווכח רבות על האופן שבו מחשבים את הסיכוי שאדם יצביע - אבל אנחנו בחרנו בגישה שמניחה מעט מאד הנחות, ושהיא במידה רבה שרירותית: מי שעונה "די בטוח שאצביע" ו"בטוח שאצביע" נחשב כמי שיצביע בוודאות, מי שעונה "כנראה שאצביע" נחשב כמי שיש לו סיכוי של 75% להצביע, מי שעונה "כנראה שלא אצביע" מקבל משקל קצת גבוה של 50%, והיתר מסוננים מהמדגם.

איך נראית מפת המנדטים אחרי החישוב הזה?

(מפלגות שקיבלו מעל 1% מהקולות אך לא עברו את אחוז החסימה: רע"ם-בל"ד עם 1.34% מהקולות; גשר עם 2.31% מהקולות; ש"ס עם 2.88% מהקולות).

שלב שלישי: שקלול המתלבטים

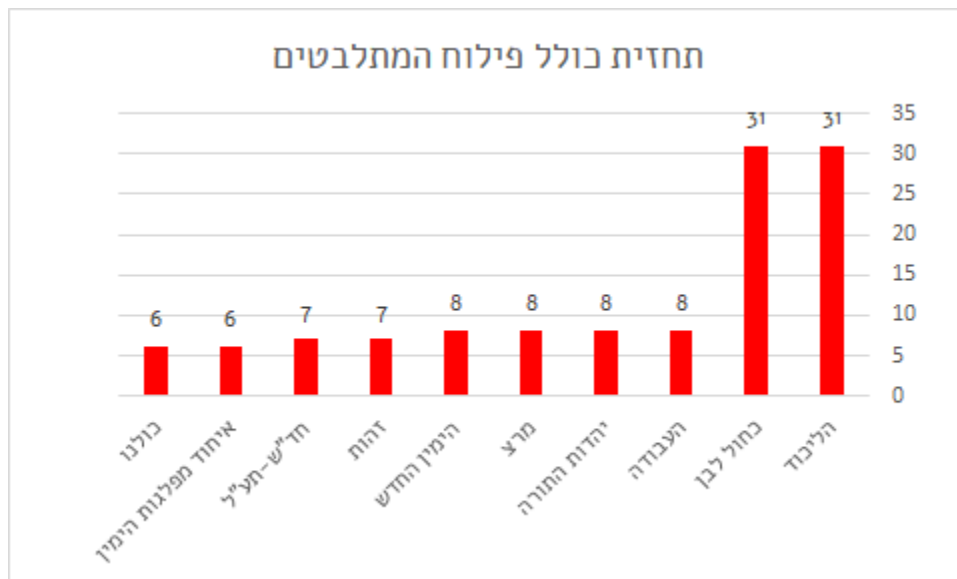
[אמ;לק: הגיע הזמן להחליט מה עושים עם כ-17% מתלבטים - אז אנחנו מחלקים אותם בין כל המפלגות שהם שוקלים לתמוך בהן].

מי שחסרים בתחזית הזו, כמובן, הם המתלבטים. איך נכריע למי כל אחד מהמתלבטים הולך להצביע?

יש מגוון שיטות לפלח את המתלבטים. אנחנו בחרנו בשיטה הצנועה ביותר, שדורשת מאיתנו את מינימום ההנחות הנדרשות: שאלנו את המשיבים מי המפלגות שהם מתלבטים ביניהן, וחילקנו את קולותיהם של המתלבטים שווה

בשווה בין כל המפלגות שהם מתלבטים ביניהן. כלומר: אם אחד המשיבים ציין שהוא מתלבט בין הליכוד לכחול-לבן, כל אחת מהמפלגות קיבלה חצי קול נוסף.

ככה נראות התוצאות אחרי השלב הזה:

(מפלגות שקיבלו מעל 1% מהקולות אך לא עברו את אחוז החסימה: רע"ם-בל"ד עם 1.68% מהקולות; גשר עם 2.91% מהקולות; ש"ס עם 2.77% מהקולות)

האם יש דרכים נוספות לפלח את קולות המתלבטים? כמובן שכן. ניתן, למשל, לחלק את המתלבטים לקבוצות דמוגרפיות שונות, ואז להתאים את ההצבעה הצפויה לכל קבוצה דמוגרפית. ניתן גם להיעזר בנתוני עבר - למשל, להניח שאנשים שמתלבטים בין מרצ למפלגת העבודה יתפלגו באופן שמוטה יותר לטובת מפלגת העבודה. אבל בחרנו בכוונה באפשרות שדורשת מאיתנו הכי פחות הנחות: אנחנו לא רוצים לעצב את הנתונים באמצעות ההנחות שלנו, אלא להציג אותם בצורה ניטרלית ככל הניתן.

שלב רביעי: התאמה לבחירות 2015

[אמ;לק: החלטנו לבדוק מה קורה אם מנסים לנבא את ההצבעה בבחירות האלה, על בסיס התפלגות המצביעים בבחירות 2019. מסתבר שיש שינויים בתוך הגושים, אבל לא ממש רואים שינויים בין הגושים.]

לבסוף, בחרנו לנסות תחזית אחת אחרונה: בסקר שאלנו את המשיבים לאיזו מפלגה הם הצביעו בבחירות הקודמות. התוצאות היו מאד משונות: למשל, רק 9.9% מהמשיבים בסקר ציינו שהצביעו ב-2015 לרשימת "המחנה הציוני", למרות שבפועל הרשימה זכתה ל-18.67% מקולות הבוחרים, בעוד ש-7.72% מהמשיבים בסקר ציינו שהצביעו לרשימת "הבית היהודי", למרות שהרשימה זכתה רק ל-6.74% תמיכה בפועל.

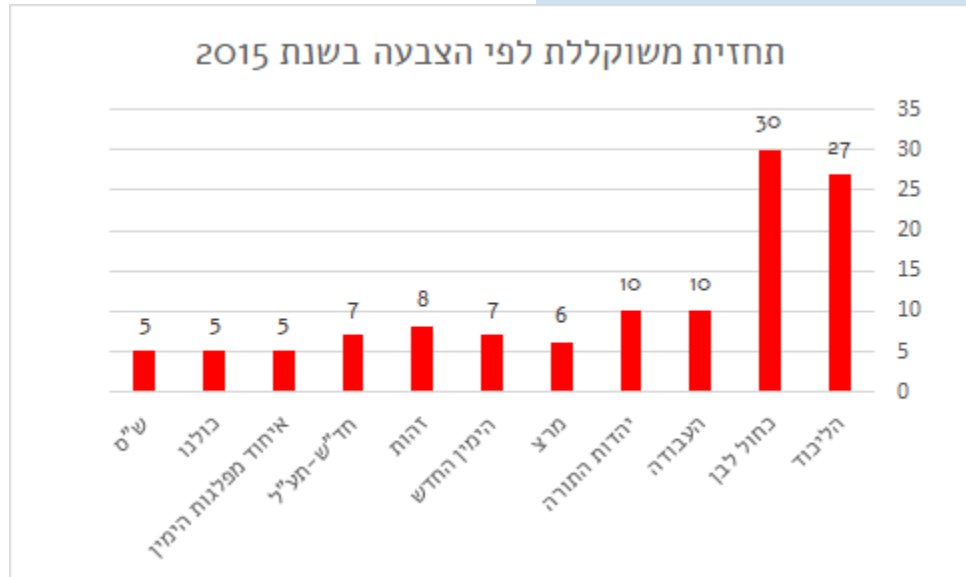
המספרים האלה מאד מוזרים אך יש להם גם הסבר די פשוט: קודם כל, יש הרבה אנשים שלא זוכרים כיצד הם הצביעו בפעם הקודמת; ושנית, מאד נפוץ שאנשים "מתקנים" את הזכרונות שלהם בהתאם לכמה שהם היו מרוצים (או, יותר מדויק, לא מרוצים) מהבחירה שלהם. וכמובן, יש אנשים שפשוט מוסרים מידע לא נכון כדי להימנע מאי הנעימות הזו.

חגי אלקיים פסיכולוג פוליטי

אבל למרות זאת, בחרנו לנסות לערוך תיקון אחרון לתוצאות הסקר, ולבחון איך התוצאות היו נראות במצב שבו אנחנו מתאימים את המדגם שלנו לתוצאות האמת של בחירות 2015. המשמעות היא מתן משקל יתר לבוחרים של די הרבה מפלגות: יהדות התורה, הליכוד, המחנה הציוני, כחלון, ועוד; ומתן משקל חסר למצביעים של מפלגות אחרות, כמו מרצ, הבית היהודי, ויש עתיד.

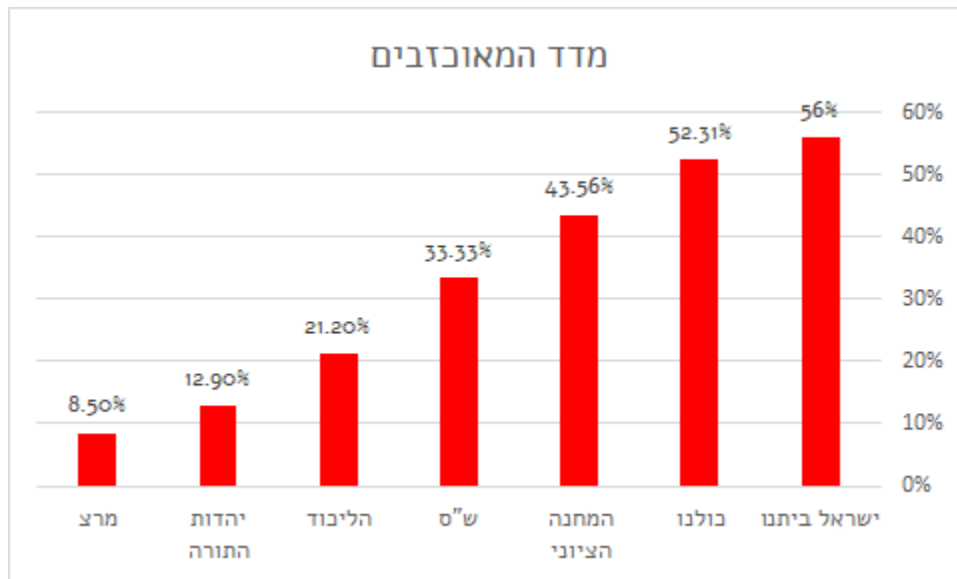
כך נראות התוצאות לאחר התיקון הזה:

(מפלגות שקיבלו מעל 1% מהקולות אך לא עברו את אחוז החסימה: רע"מ-בל"ד עם 1.75% מהקולות; ישראל ביתנו עם 1.52% מהקולות; וגשר עם 2.69% מהקולות)
נראה שהשינויים העיקריים שנוצרו פה הם שינויים בתוך הגושים, ולא שינויים דרמטיים בין הגושים - מה שמלמד אותנו בעיקר שאנשים אולי מדווחים לא נכון על המפלגה שהצביעו עבורה, אבל הדיווח כנראה נשאר בגבולות אותו הגוש.
אלה כביכול התוצאות הסופיות, אך האמת היא שאנחנו באופן אישי מרגישים יותר בנוח עם התוצאות שהוצגו בסוף השלב השלישי.

בנוס 1: מדד המאוכזבים

[אמ; לק: לאיזו מפלגה אחוז המאוכזבים הגבוה ביותר מבין בוחרים הבחירות הקודמות ב-2015?]
אם כבר בדקנו מה קורה לאנשים בהתאם להצבעה שלהם ב-2015, החלטנו לייצר גם את "מדד המאוכזבים": אחוז האנשים שמדווחים שהצביעו למפלגה מסוימת ב-2015 ואפילו לא שוקלים לתמוך בה הפעם.

ישראל ביתנו וכולנו מכבבות עם יותר ממחצית מהבוחרים שלהן שאפילו לא שוקלים לבחור בהן שוב. המחנה הציוני יוצאת דופן פה מכיוון שמדובר במפלגה שלא מתמודדת בבחירות הנוכחיות (חיבור של "העבודה" ו"התנועה", שסביר שחלק גדול מהתומכים בה יעדיפו להצביע ל"כחול לבן"). משם והלאה אנחנו כבר רואים צניחה מהירה יחסית במספר המאוכזבים של כל מפלגה. חשוב לציין, כמובן, שבבחירות האלה יש הרבה מפלגות חדשות שלציבור לא הייתה עדיין את ההזדמנות להתאכזב מהן.

בנוס 2: תחזיות בהתאם לסדרי עדיפויות שונים

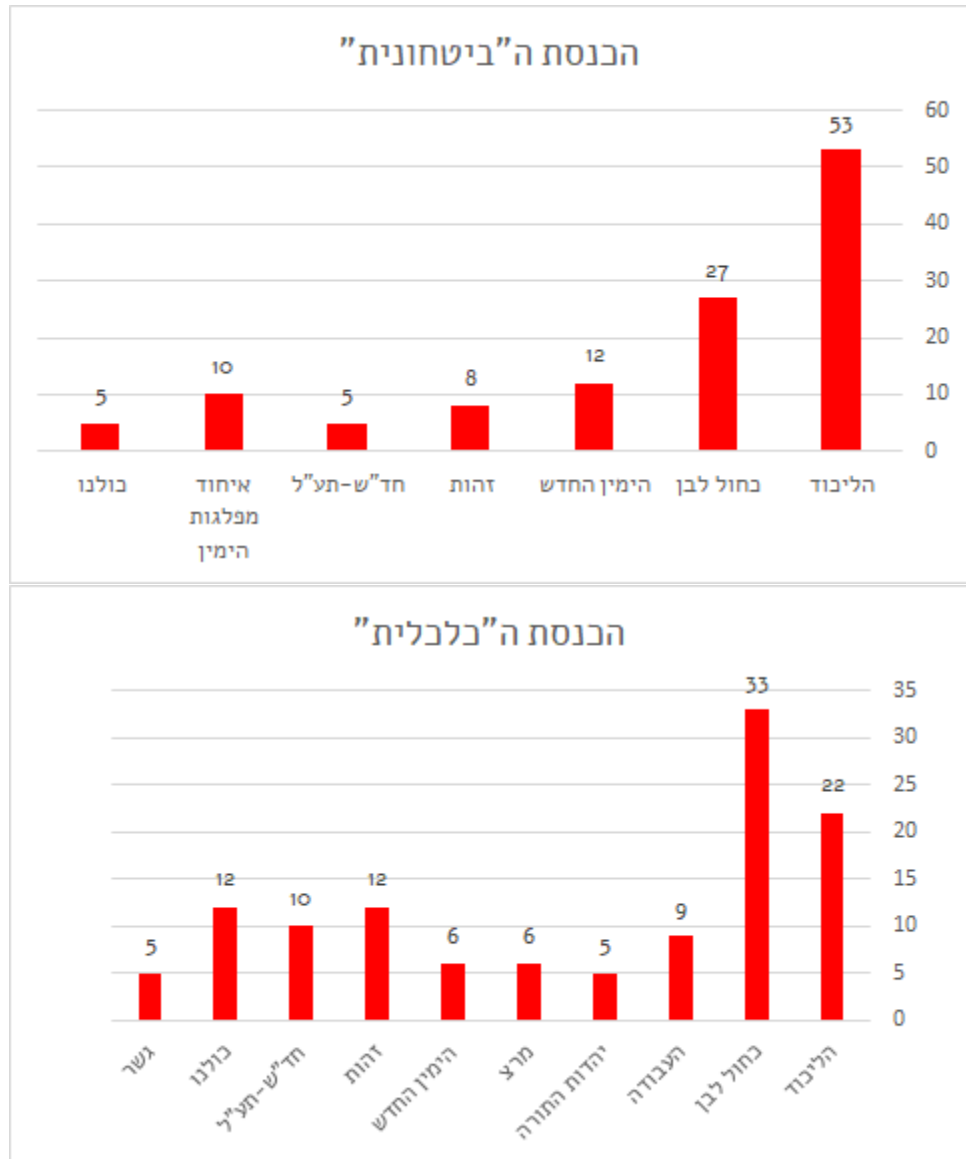
[אמ;לק: מה קורה אם רק האנשים שבוחרים לפי נושאי ביטחון היו מצביעים? ומה אם רק האנשים שבוחרים לפי נושאי טוהר המידות היו מצביעים? ארבע מודלים שונים לכנסת.]

שאלנו את המשיבים בסקר לגבי הנושאים שמשפיעים עליהם ביותר כאשר הם מצביעים. 44.6% מהמשיבים ציינו נושאי ביטחון בתור השיקול המרכזי, 19.7% ציינו נושאים כלכליים (מיסים, תעסוקה), 13.8% בחרו בנושאים חברתיים (רווחה, חינוך), ו-9.8% ציינו את טוהר המידות בתור השיקול המרכזי שלהם בהצבעה. החלטנו לראות איך הייתה נראית הכנסת אם רק מי שציינו כל אחת מארבעת הנושאים האלה בתור השיקול המרכזי שלהם בבחירות היו בוחרים אותה. להלן ארבעת הכנסות הפוטנציאליות שמצאנו:

חגי אלקיים

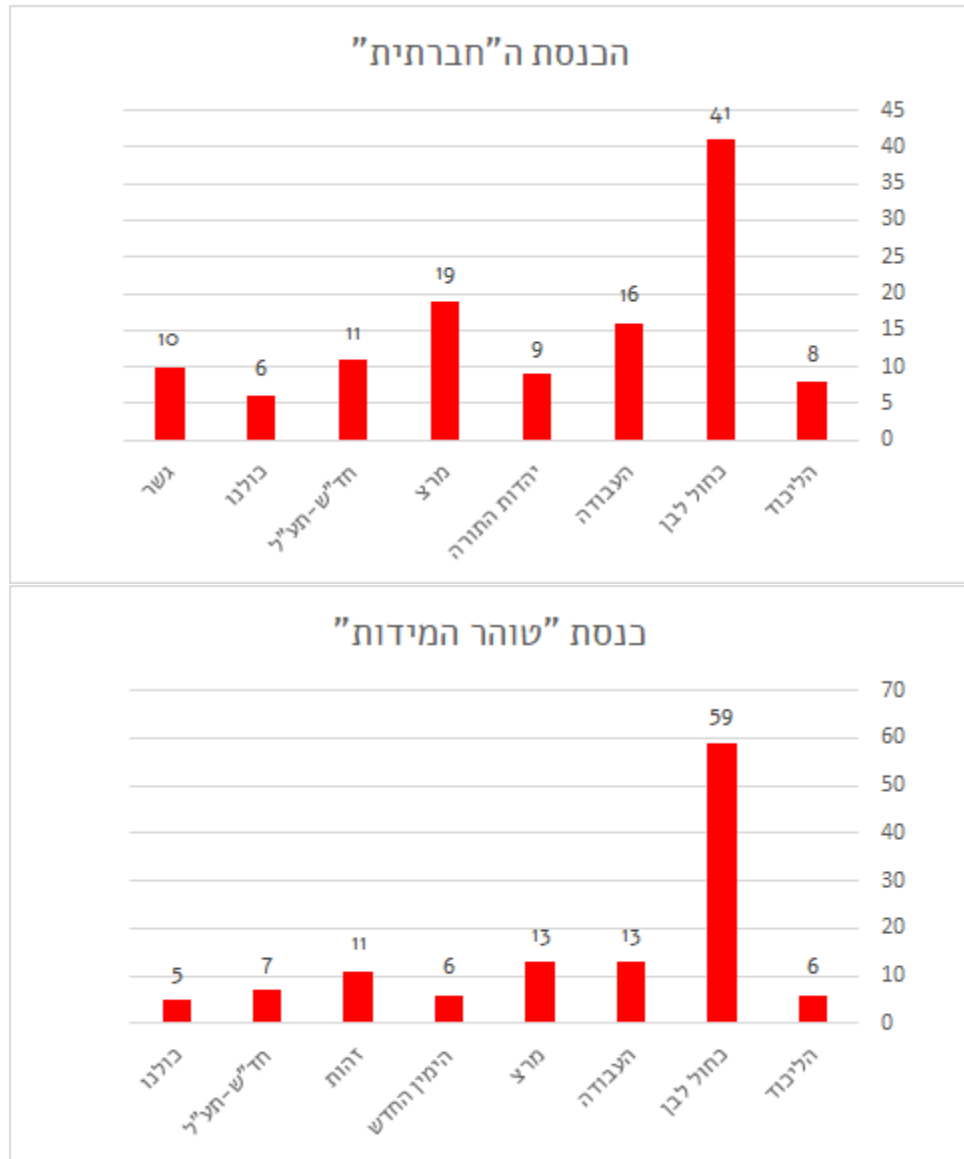
פסיכולוג פוליטי

חגי אלקיים

פסיכולוג פוליטי

בנוס 3: ממשלות החלומות

ביקשנו מהמשיבים של הסקר לבחור 4 מפלגות שהם היו רוצים לראות בממשלה - במטרה להבין איזה ממשלות מרכיבים בראש מצביעי כל אחת מהמפלגות. נתחיל במדד הכללי: בקרב כלל המשיבים, המפלגות שהכי רצויות בממשלה הן הליכוד (50.05% מהמשיבים), כולנו (46.85% מהמשיבים), כחול לבן (46.51% מהמשיבים), והימין החדש (40.09% מהמשיבים).

עם הנתונים הללו, בעבור מצביעי כל מפלגה, ירדנו במורד הרשימה עד שהגענו לממשלה של 61 חברי כנסת. כך נראות הממשלות שמרכיבים תומכי המפלגות השונות:

- **כחול לבן:** כחול לבן, העבודה, כולנו, מרצ, והליכוד (83 מנדטים).
- **הליכוד:** הליכוד, הימין החדש, כולנו, איחוד מפלגות הימין, זהות, יהדות התורה (67 מנדטים).

ייעוץ אסטרטגי · סקרים ומחקר · הכשרות · הרצאות

contact@haggai.co.il | haggai.co.il | 052-287-4449

- **העבודה:** העבודה, כחול לבן, מרצ, כולנו, חד"ש-תע"ל, הליכוד (90 מנדטים).
- **יהדות התורה:** יהדות התורה, הליכוד, איחוד מפלגות הימין, הימין החדש, כולנו, מפלגת העבודה (67 מנדטים).
- **מרצ:** מרצ, העבודה, כחול לבן, חד"ש-תע"ל, כולנו, זהות (67 מנדטים).
- **הימין החדש:** הליכוד, הימין החדש, איחוד מפלגות הימין, כולנו, זהות, כחול לבן (90 מנדטים).
- **זהות:** זהות, הליכוד, הימין החדש, איחוד מפלגות הימין, כולנו, כחול לבן (90 מנדטים).
- **חד"ש-תע"ל:** חד"ש-תע"ל, מרצ, כחול לבן, העבודה, כולנו, זהות (67 מנדטים).
- **איחוד מפלגות הימין:** איחוד מפלגות הימין, הליכוד, הימין החדש, יהדות התורה, כולנו, זהות (67 מנדטים).
- **כולנו:** כולנו, כחול לבן, הליכוד (68 מנדטים).

נשאיר לכל אחד מכם להסיק את המסקנות שלו, אבל נראה שהרבה מאד מהמשלות המורכבות בשאלה הזו יוצרות אבסורדים מאד משונים, מהר מאד.

בנוס 4: שאלה מוטה בנושא פתרון שתי המדינות

השאלה האחרונה בסקר הייתה שאלה מוטה בכוונה המטרה הייתה להדגים כיצד עורכי סקר יכולים להשפיע על התוצאות, עוד לפני שלב ניתוח הנתונים.
הצענו לתומכי קמפיין מימון ההמונים של "הסקר השקוף" לבחור נושא לגביו נכתוב שתי שאלות - כאשר כל אחת מהן נועדה ליצור הטייה אצל המשיבים (בעד או נגד הסוגיה המסוימת). התומכים בחרו בנושא פתרון שתי המדינות.
בהתאם, הכנו שני נוסחים לשאלה. בכל אחד מהנוסחים הצגנו שני היגדים, שאחד הוא, בקווים כלליים, "בעד" פתרון שתי המדינות, והשני "נגד". כל נוסח הוצג לחצי מהמשתתפים בסקר, באופן אקראי.

הנוסח שמוטה בעד פתרון שתי המדינות נוסח כך:

עם איזו מהעמדות הבאות אתה מסכים יותר?

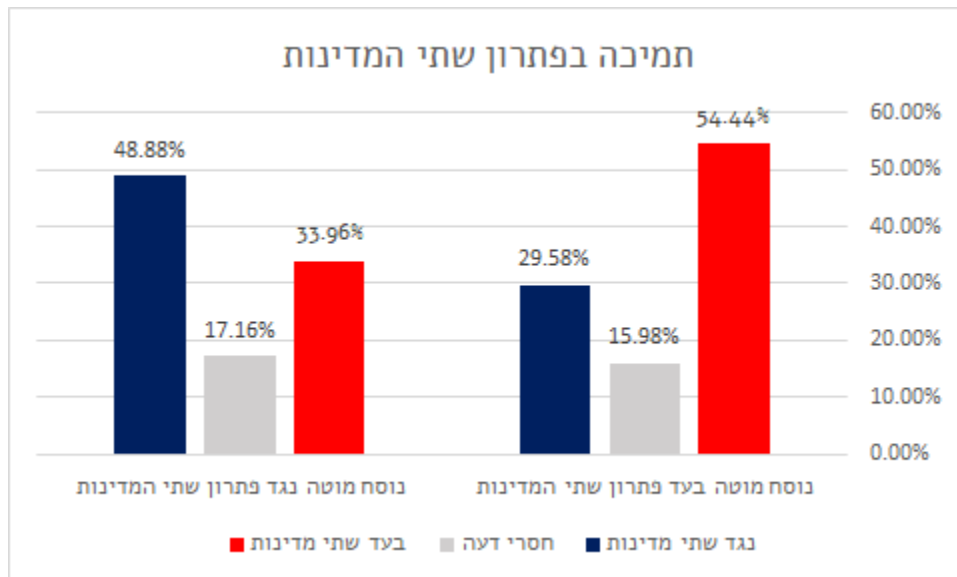
- (א) מדינת ישראל צריכה לנהל משא ומתן מול הפלסטינים ולחתור לפתרון מדיני ברוח שתי מדינות לשני עמים.
- (ב) מדינת ישראל לא צריכה לנהל משא ומתן וצריכה לפעול כדי להמשיך את המצב הקיים מול הפלסטינים.

הנוסח שמוטה נגד פתרון שתי המדינות נוסח כך:

עם איזו מהעמדות הבאות אתה מסכים יותר?

- (א) כיום אין ברירה, ומדינת ישראל חייבת לעשות הכל, כבר בעתיד הקרוב, כדי לסגת מהשטחים ולתמוך בהקמת מדינה פלסטינית במסגרת הסכם.
- (ב) כיום אין פרטנר בצד הפלסטיני, והקמת מדינה פלסטינית היא לא אפשרות ריאלית עבור מדינת ישראל, ולכן יש להמשיך את המצב הקיים מול הפלסטינים.

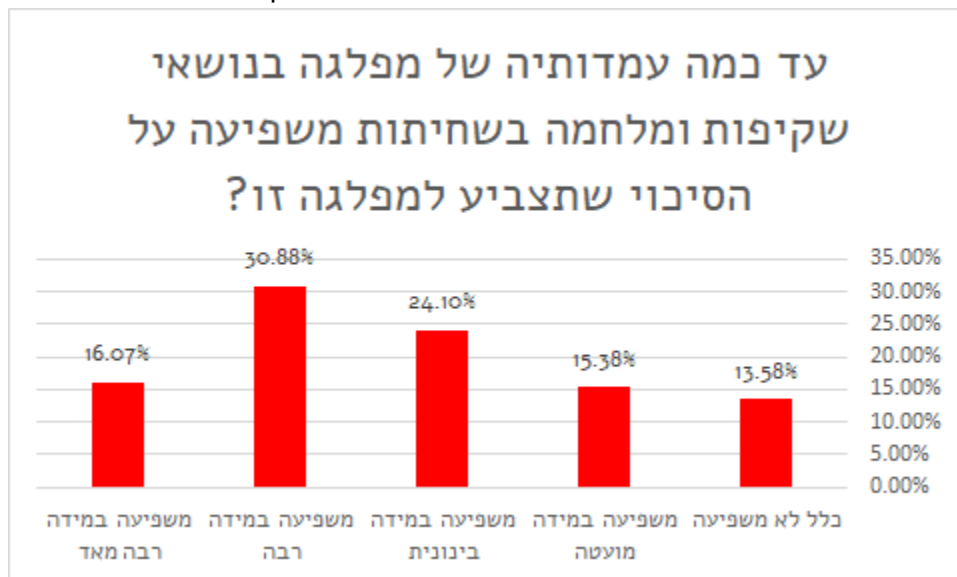
ולהלן התוצאות:

כפי שניתן לראות, כמעט 20% מהציבור עברו מתמיכה בפתרון שתי המדינות, להתנגדות לפתרון שתי המדינות, בהתאם לתיקוני ניסוח קטנים יחסית. זו דוגמה ברורה לאופן שבו מי שמנסחים את הסקרים יכולים להשפיע על התוצאות באמצעות נוסחים מוטים, ומשם לייצר כותרות ענק בהתאם.

בנוס 5 – אחרון ומיוחד: שקיפות

הגיע הזמן לשאלה של "שקוף"! שאלנו את המשיבים בסקר עד כמה העמדות של מפלגה בנושאי שקיפות ומלחמה בשחיתות משפיעות על הסיכוי שהם יצביעו למפלגה כזו. להלן התוצאות:

ניתן לראות שרוב המשיבים טוענים שנושא השקיפות מאד משפיע על ההצבעה שלהם. האם זה באמת המצב? את זה נראה במבחן התוצאה.

סיכום

אז מה למדנו?

אנחנו מרגישים שיצאנו מפרויקט "הסקר השקוף" עם כמה תובנות עיקריות.

קודם כל, הדגמנו כמה שיקול דעת קיים בתהליך. החל מהחלטה לגבי התיקונים במדגם ועד להחלטה כיצד לפלח את קולות המתלבטים. אנחנו בחרנו בגישות צנועות יחסית, שלא דורשות מאיתנו להניח הנחות מתקדמות, אך ברור לנו שניתן היה לבחור בגישות פחות צנועות שיכולות לייצר נתונים מאוד שונים. כאשר אחוז המתלבטים כל כך גבוה, וכאשר יש כל כך הרבה מפלגות שסובבות את אחוז החסימה, גם התיקונים הקטנים ביותר יכולים להיות בעלי השפעות מרחיקות לכת.

שנית, הצלחנו להדגים כמה עושר קיים בנתוני סקרים מעבר לגרף המנדטים הפשוט שאנחנו רואים. הדגמנו כאן רק כמה דוגמאות פשוטות: איך נראות הבחירות של בוחרים בעלי סדר עדיפויות שונות? מצביעי איזו מפלגה ב-2015 הכי מאוכזבים הפעם? ואיזה ממשלה היו רוצים לראות המצביעים של כל מפלגה? אבל יש גם אפשרויות נוספות - למשל, אפשר להעמיק בפילוח המתלבטים, ולגלות את הפוטנציאל המקסימלי של כל מפלגה, לאתר את המקורות האפשריים להפתעת בחירות (כמו שעשיתי [בפרק 33 של "הספינר"](#)), ועוד הרבה דברים אחרים.

וכל זה מוביל אותנו למסקנה הגדולה: למתודולוגיה, לתהליך עריכת הסקר, החל משלב ניסוח הנתונים ועד לנוסחאות הסיכום, יש חלק קריטי בתהליך. סוקר לא ישר יכול להיות בעל כוח עצום: בין אם זה באמצעות ניסוח מוטה של שאלות או פילוח פחות ניטרלי של המתלבטים, סוקר יכול לייצר תוצאות שמתאימות ללקוח, לנראטיב התקשורתי, או לכל מטרה אחרת.

אנחנו צריכים יותר שקיפות בתהליך הסקירה. אנחנו צריכים לדעת מה הנתונים שמאחורי הקלעים, ואיזה עיבוד הם עוברים. ואנחנו יכולים לדרוש מהתקשורת לדווח על סקרים בצורה מעמיקה יותר ומקיפה יותר - בידיעה ברורה שבתוך ים הנתונים שנמצא בכל סקר ניתן למצוא מגוון סיפורים מעניינים לספר, גם מעבר לגרף המנדטים הפשוט.

מחר, יום חמישי ה-4/4, יתפרסם קובץ הנתונים המלא של הסקר השקוף. אנחנו מזמינים אתכם לנסות בעצמכם לנתח את הנתונים ולראות לאיזו מסקנות אתם מגיעים, ואפילו להשתתף בתחרות "הראשון לזהות" (ב"מקצה [החובבים](#)" או ב"מקצה [הסטטיסטיקאים](#)") ולהגיש את התחזיות שלכם. ואחרי הבחירות, נשמח לראות אתכם באירועי סיכום הפרויקט שלנו: ["הפתעת הבחירות: מסיבת המדגמים"](#) שיתקיים בירושלים בסוף יום הבחירות, ו"אירוע ["יום הכיפורים של הסוקרים"](#) שיתקיים במרכז ב-14.04.

חגי אלקיים שלם הוא פסיכולוג פוליטי, יועץ אסטרטגי, עורך סקרים מקצועי ומנחה הפודקאסט "הספינר"; יונתן לזר תלם הוא סטטיסטיקאי מוסמך, עובד כחוקר נתונים בחברת הייטק ויוזם הפרויקט "הסוקר האוטומטי".

ייעוץ אסטרטגי · סקרים ומחקר · הכשרות · הרצאות

contact@haggai.co.il | haggai.co.il | 052-287-4449